15 Σεπτεμβρίου 2025

Προκόπιος Παυλόπουλος: Χαιρετισμός στην μνήμη της Μεγάλης Τραγωδού Άννας Συνοδινού

/ Γενικά Θέματα / Ειδήσεις και Ανακοινώσεις / Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός

Στον χαιρετισμό του, κατά τα εγκαίνια του «Μουσείου Άννα Συνοδινού», στο Λουτράκι, ο πρώην Πρόεδρος της Δημοκρατίας, Ακαδημαϊκός και Επίτιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Προκόπιος Παυλόπουλος επισήμανε τα εξής:

«Απευθύνω σήμερα εδώ, στην γενέτειρά της το Λουτράκι, αυτόν τον σύντομο χαιρετισμό ως ένα ταπεινό αντίδωρο, μία έστω και ανώφελη πια τόσα χρόνια μετά αντιπελάργηση, στην κορυφαία του Χορού των Ελληνίδων Τραγωδών, την Άννα Συνοδινού. Τραγωδό που μας άφησε, επίσης, το δικό της ολοκληρωμένο παράδειγμα μίας εξ ίσου ολοκληρωμένης προσωπικότητας, αφού συνδύασε με αρμονικό τρόπο την αφοσίωσή της στην Τέχνη και την ανεπίληπτη πορεία της ως Πολίτις.

Ι. Η Ηθοποιός

Η εκτυφλωτική λάμψη της στο στερέωμα της Τέχνης, από το Θέατρο έως τον Κινηματογράφο, ανέτειλε το αξέχαστο εκείνο καλοκαίρι του 1956 στην Επίδαυρο, όταν υποδύθηκε με υποδειγματικώς αυθεντική ερμηνεία την Αντιγόνη στην

ομώνυμη τραγωδία του Σοφοκλέους. Έκτοτε υπηρέτησε την Αρχαία Τραγωδία ερμηνεύοντας όλες, σχεδόν, τις εμβληματικές ηρωίδες στα έργα ιδίως του Αισχύλου, του Σοφοκλέους και του Ευριπίδη, κατεξοχήν στην σκηνή του Αρχαίου Θεάτρου της Επιδαύρου. Δεν είναι υπερβολή να δεχθούμε ότι η μοναδική αίγλη του Αρχαίου Θεάτρου της Επιδαύρου, ακόμη και πέρα από τα σύνορα του Τόπου μας, φέρει την ανεξίτηλη σφραγίδα της Άννας Συνοδινού. Το 1965 η Άννα Συνοδινού ίδρυσε τον θίασο «Ελληνική Σκηνή» και δημιούργησε την δική της θεατρική στέγη, το «Θέατρο Λυκαβηττού», μεταμορφώνοντας με αποκλειστικώς δική της πρωτοβουλία το εκεί παλαιό λατομείο σε πραγματικό τέμενος της Θεατρικής Τέχνης.

II. Η Πολίτις

Ως Πολίτις, η Άννα Συνοδινού έδωσε το γενναίο στίγμα της διακόπτοντας αποφασιστικά την θεατρική πορεία της όταν επιβλήθηκε η εθνικώς ολέθρια δικτατορία το 1967, κάνοντας έτσι πράξη μία δίχως υπερβολική προβολή μεν, πλην όμως εκκωφαντική στο βάθος της αντίσταση. Αν και επανήλθε στο θεατρικό προσκήνιο μετά την πτώση της Χούντας, το 1974, έκτοτε αφιέρωσε μεγάλο μέρος της ζωής της στην Πολιτική, ανταποκρινόμενη στο κάλεσμα του Κωνσταντίνου Καραμανλή που τον εκτιμούσε στον ύψιστο βαθμό. Βουλευτής στην Α΄ Αθηνών από το 1974 και ύστερα, και για ένα χρονικό διάστημα (1977-1980) υφυπουργός Κοινωνικών Υπηρεσιών, απογοητευμένη -μάλλον δε αηδιασμένη- από τα πρώτα τότε συμπτώματα πολιτικής παρακμής μέσα στην Βουλή παραιτήθηκε, το 1990, από κάθε πολιτικό αξίωμα, με μιαν οργισμένη δήλωση η οποία απέπνεε εντιμότητα και παρρησία. Γύρισε και πάλι στο Θέατρο, χωρίς «κραυγές και ψιθύρους», με μόνα όπλα της, όπως πάντα, την απαρέγκλιτη υπηρέτηση της Τέχνης και το ακατάβλητο θάρρος της γνώμης της.

III. Το παράδειγμα

Μίλησα ήδη για το ολοκληρωμένο παράδειγμα της Άννας Συνοδινού. Παράδειγμα που από την ίδια την υφή του είναι πολύ δύσκολο να το ακολουθήσει κανείς, πολλώ μάλλον όταν του ταιριάζει η μόνη λέξη η οποία μπορεί να συμπυκνώσει τα βασικά χαρακτηριστικά της Άννας Συνοδινού: Ασυμβίβαστη. Σε τέτοιο μάλιστα βαθμό που πάντα μου θύμιζε -είχα την τύχη να την γνωρίζω από το 1990 και να μιλώ μαζί της μέχρι το τέλος της- αλλά και μου θυμίζει ακόμη τον «Εξεγερμένο Άνθρωπο», του Albert Camus. Τον Άνθρωπο της αντίστασης απέναντι σε κάθε τι κατεστημένο που του φράζει τον δρόμο προς την Ελευθερία. Μία Ελευθερία η οποία είναι το μόνο αντίδοτο στην ανθρώπινη φθορά, μέσω της αέναης και πολυπρισματικής δημιουργίας που είναι σύμφυτη με την προοπτική του Ανθρώπου να καταστεί, εν τέλει, εικόνα και ομοίωση του Δημιουργού του.

IV. Η αχαριστία

Τα όσα εξέθεσα αρκούν για να εξηγήσουν και το πώς αλλά και γιατί ένα μέρος της κοινωνίας μας δεν αποδέχθηκε, και πολύ περισσότερο δεν αναγνώρισε, αυτό πού πραγματικά ανήκε στην Άννα Συνοδινού. Δυστυχώς, το σαράκι του φθόνου που ρουφάει αργά και επώδυνα αιώνες τώρα το μεδούλι των αρετών μας, δεν άφησε αλώβητη ούτε την Άννα Συνοδινού. Το βίωσε η ίδια, δίχως να βαρυγκομήσει –κάθε άλλο- κυρίως περί τα τέλη του βίου της. Δεν ξεχνώ ότι κάπου-κάπου της υπενθύμιζα, σε εκείνες τις μακρές και αλησμόνητες συζητήσεις μας που τις τόνιζε χαρακτηριστικά η στεντόρεια φωνή της, την ρήση του Γιάννη Τσαρούχη πως η Ελλάδα επιβίωσε πολιτικώς πολλών δικτατοριών. Όμως την ταλανίζει αδιάκοπα η επιπολάζουσα, σε κάμποσες πτυχές της κοινωνικής και πολιτικής μας ζωής, δικτατορία των μετρίων.

Τελειώνω, προσθέτοντας ότι τα όσα δεινά βίωσε η Άννα Συνοδινού πρέπει να είναι, για όλους μας, όχι μία αιτία υποχώρησης σε ό,τι αφορά τις αρχές και τις αξίες μας. Αλλά πρωτίστως μία ώθηση να ακολουθήσουμε, καθένας στον χώρο του, το παράδειγμά της ως αστρολάβο και δείκτη πορείας ζωής. Οδηγός μας, οι τελευταίοι στίχοι του Κωνσταντίνου Καβάφη από τις «Θερμοπύλες»:

«Και περισσότερη τιμή τους πρέπει
όταν προβλέπουν (και πολλοί προβλέπουν)
πως ο Εφιάλτης θα φανεί στο τέλος,
κι οι Μήδοι επιτέλους θα διαβούνε.» »